

103601

sett. Kaptein Steen tok imot, og sa at han ville gi beskjed videre. . . Jeg kjørte straks atter til Smestad skole, hvor jeg rapporterte, men fremdeles ikke kunne opnå andet enn å få gjentatt beskjeden om å kle mig civil og holde mig hjemme.»

Hjemme prøvde vi å få nyheter på radio, og fikk høre Vidkun Quislings tale, der han sa at han hadde dannet en ny regjering til avløsning av regjeringen Nygaardsvold og hadde gitt «ordre» om å innstille mobiliseringen og all motstand mot tyskerne. Den mest truende delen av denne talen ble ikke gjengitt i TV-serien om rettssaken mot Quisling: Han truet med at «skutt blir den som» ikke rettet seg etter hans vilje. Gang på gang gjentok han ordene «skutt blir den som. . .» Og det var ikke lite man kunne bli skutt for. Men såvidt jeg husker det, virket hele hans tale likevel mer utrolig enn uhyggelig.

Omsider hadde far fått ny hemmelig beskjed, om å reise som sivil for å slutte seg til admiralstaben på Eidsvoll. Men det lyktes ikke å nå dem, tross iherdige forsøk, så han måtte vende hjem igjen. Han kom tilbake akkurat mens en strøm av skremte Oslo-folk rømte byen 10. april – «panikkdagen» – på grunn av rykter om forestående bombardement. Far trodde ikke noe på det. Dessuten var det under de rådende forhold i hvert fall ikke noen vits i å reise fra vårt hjem på Ullern.

Beretningene om hvorledes min fars to offisersbrødre hadde møtt krigen gjorde sterkt inntrykk. Den eldste av de to, min barnekjære onkel Odd Willoch, var sjef på panserskipet «Eidsvold», bygget i år 1900, og bare ubetydelig mer moderne enn det flytende museum som jeg selv hadde gått gjennom noen måneder tidligere. Det møtte de tyske krigsskipene som kom inn Vestfjorden for å erobre Narvik. Det gamle skipet var uten en sjanse, og ble raskt og effektivt sprengt i stumper og stykker av tyske torpedoer før de norske kunne rekke å fyre ett skudd fra de eldgamle kanonene.

Eskadresjefen, kommandør Per Askim, var ombord på søsterskipet «Norge», som lå litt lenger inne i fjorden ved Narvik. Da «Eidsvold» gikk i luften med et fantastisk brak, var situasjonen klar nok for alle ombord på «Norge». Min fars venn kaptein Per Sandved, som var artillerisjef ombord, ga oss senere en livlig beretning om hva som derefter hendte. Kampen var fullstendig sjanseløs også for dem, men flere ble reddet derfra. Selv hadde han overlevet i isvannet fordi han hadde vinterfrakk på seg.